

KÖNYVAJÁNLÓ

Jogfosztások Budaörsön

A „Jogfosztások Budaörsön” című tanulmánykötet magyar és német nyelven dolgozza fel az 1945-46-os budaörsi németek kitelepítésének történetét. A 410 oldalas kiadványt január 19-én mutatták be a szerzők.

A kötetben 6 tanulmány szerepel. A bevezetőt Tóth Ágnes történész, a Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézetének igazgatója írta. Ő országosan dolgozza fel ezt a témát. Ezt követi Grósz András „Menekülők és internáltak - Budaörs a második világháború végén” című írása, amely a kitelepítést közvetlenül megelőző időszakot vizsgálja. Ebben a részben Grósz András kitér az 1944-es menekülésre is. Ekkor sok német lakos hagyta el önkéntesen Budaörsöt, és Németországba menekült a szovjet csapatok elől. A tanulmány kitér az internálások témakörére is: 1945-ben sok budaörsi németet rendőrségi őrizet alá helyeztek, és munkatáborokba vittek.

A könyv harmadik tanulmánya Marchut Réka „Ki- és betelepítések Budaörsön” címmel, amely az 1946-1947-es kitelepítéseket, és az 1945-ös földreformot dolgozza fel. Ezt Bognár Szabina „Vagyonkorlátozások, vagyoneklozások” című tanulmánya követi. A jogász, szociológus azt kutatta, hogyan fosztották meg a németeket birtokaiktól, házaiktól, illetve azok hogyan kerültek új telepesek, idegenek kezébe. Mindezt milyen jogi eljárás követte, ami a kárpótlás kérdéssére is kitér.

Az ötödik írás Kálmán Ágnes munkája. A tanulmány azt a 23 interjút dolgozza fel, amit a könyvet összeállító kutató csapat az itthon maradt németekkel készített. Ebben a történetek közti hasonlóságokat és eltéréseket vetik össze. A tanulmány nem azt ku-

tatja, hogy ki milyen pontossággal emlékszik a múltra, hanem kibem hogyan maradt meg a múlt eseményei.

A kiadvány utolsó fejezetét Steinhauer Klára készítette arról, hogy a kitelepítettek hogyan élték meg az eseményeket. Beszámol a vonatútról és a németországi letelepedésről. Ez az 1945-46-os időszak hangulatát adja vissza.

A tanulmányok mellett a szerzők a kiadványt eredeti újságcikkkel, dokumentumokkal és az MTI 15 fotójával „színesítették”. A könyv kétnyelvű (magyar és német), így Budaörsön és Németországban egyaránt nagy érdeklődésre számíthatnak.

A kiadvány kapcsán Grósz Andrásal beszélgettünk:

■ Hogyan jött az ötlet egy ilyen könyv összeállítására?

2007 februárjában alakult meg Kovács Veronika igazgatónő felhívására egy kutatócsoport a Heimatmuseumban. Ennek az volt a célja, hogy feltérképezze a budaörsi németek kitelepítésének az előzményeit, lefolyását, következményeit. Két célt szerettünk volna elérni: egyrészt a kitelepített, de itthon maradt német családokkal interjút készítsünk, másrészt mindazokat a levéltári, irattári forrásokat felkutassuk, amelyek ezzel kapcsolatosak. Összeállt egy

kutató csapat, amelyben voltak doktoranduszok, jogászok, és a téma iránt érdeklődő, nem hivatásos történészek is. Elkezdtünk interjúkat készíteni. 2008 kora nyarán az igazgatónő vetette fel, hogy könyv készülhetne a munkából, hiszen írott formában a legjobb megőrizni ezeket az anyagokat. Így 2008 nyaratól erre fókuszáltunk, és 2010 végére elkészült a kiadvány. A most kiadott könyv nem egy végleges állapot. Még most is találunk újabb és újabb forrásokat, amelyekkel ki lehetne egészíteni a történeteket.

■ Mik a további terveitek?

Eddig három és fél éves munkánk van a kiadványban. A nehézséget az jelentette, hogy szakmabeliek és nem szakmabeliek tanultak meg közösen dolgozni. Emiatt nehéz volt mindezt összehangolni, és egy tudományos kiadványban megjeleníteni. Bízom benne, hogy a csapat a továbbiakban is együtt marad. A munka folytatásaként életút interjúkat szeretnénk készíteni. Ez a kiadványunk egyébként jól kiegészíti a Kovács József László által szerkesztett „Rögös utakon” című könyvet. Az a kiadvány kizárólag visszaemlékezéseket tartalmaz, míg a mostani kiadvány inkább tudományos jellegű, az írott források alapján dolgozta fel az akkor történeteket.

KELEMEN SZILVIA

FELHÍVÁS BUDAÖRS LAKOSSÁGAHOZ!

A Magyar Történelmi Szalon a Heimatmuseummal együttműködve és több civil szervezettel összefogva készül a „Budaörs és környéke borászati emlékei” című kiállítás megrendezésére.

Célunk értékmérés: a hajdan virágzó szőlőkultúrával rendelkező városunk még fellelhető borászati emlékeinek gyűjtése, amelyeket levéltári és múzeumi anyaggal kiegészítve kiállításon mutatunk be.

A programot támogatja Budaörs Város Önkormányzata.

Kérjük, hogy kölcsön vagy ajándékként adott írásos anyagokkal, képekkel és tárgyakkal támogassák munkánkat.

A felajánlásokat a következő elérhetőségre kérjük: **06-20-377 2292** vagy **06-23-428 333** és **pm@energost.hu**